

DENOMINACIONS PROCEDENTS DE MARQUES COMERCIALS: PROPOSTA DE TRACTAMENT

El contingut d'aquest document està sotmès a una llicència Creative Commons d'ús obert, amb reconeixement d'autoria i sense obra derivada

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/deed.ca>

© TERMCAT, Centre de Terminologia

Aquest criteri va ser aprovat pel Consell Supervisor en la sessió del dia 29 de novembre de 2012 (acta núm. 553)

Introducció

A partir de l'estudi fet des del TERMCAT sobre les denominacions procedents de marques comercials, i prenent també en consideració un informe jurídic emès per experts en aquesta matèria a sol·licitud del mateix Centre de Terminologia, el Consell Supervisor fa constar les observacions següents:

a) El marc legal pel que fa a aquesta qüestió és poc clar. Al preàmbul de la Llei de marques¹ es diu que aquesta llei «habilita el titular per impedir la reproducció de la seva marca en diccionaris, si això perjudica el seu caràcter distintiu», però, en canvi, això no és el que diu l'article concret que tracta sobre marques i diccionaris, que diu textualment:

«**Article 35 Reproducció de la marca en diccionaris.** Si la reproducció d'una marca en un diccionari, una enciclopèdia o una obra de consulta similar fa la impressió que constitueix el terme genèric dels béns o serveis per als quals està registrada la marca, l'editor, a petició del titular de la marca, ha de vetllar perquè la seva reproducció vagi acompanyada, com a màxim en l'edició següent de l'obra, de la indicació que diu que es tracta d'una marca registrada.»

b) La doctrina general establerta pel TERMCAT l'any 1990 (*Manlleus i calcs lingüístics en els treballs de terminologia catalana*), que assenyala la necessitat d'evitar, per motius de restriccions legals, les denominacions procedents de marques comercials, s'ha anat reproduint des de llavors, amb lleugeres variants, però es feia necessari fer-ne una reflexió més aprofundida.

c) Les obres lexicogràfiques, en diferents llengües, presenten sovint un tractament vacil·lant i desigual de les denominacions procedents de marques comercials: adaptacions sense cap mena d'indicació de procedència, adaptacions amb indicació de procedència, adopcions directes del nom comercial, etc. També són diverses les maneres d'indicar la procedència de marca, en els casos en què això es fa: dins la definició; com a encapçalament al començament de la definició; en un parèntesi amb informació etimològica, etc. Algunes obres també incorporen, generalment a la introducció, notes específiques que adverteixen del caràcter no vinculant a efectes legals de l'aparició en l'obra d'un terme basat en una denominació comercial.

d) En la pràctica terminològica en català al llarg de la història també s'han detectat decisions diverses per a les denominacions procedents de marques comercials, des d'adaptacions gràfiques al manteniment intacte de la grafia; des de casos en què s'evita la marca registrada a casos en què la marca és un argument a favor de l'aprovació d'una forma que s'hi basa.

e) També han estat diverses les maneres com el TERMCAT ha indicat o representat a les fitxes terminològiques el caràcter de marca d'una denominació determinada: com a denominació catalana amb l'indicador de jerarquia *den. com.* ('denominació comercial') respecte d'una proposta principal genèrica; com a denominació catalana amb l'indicador de jerarquia *den. desest.* ('denominació desestimada') respecte d'una proposta genèrica; amb el símbol ® adjuntat a la denominació, ja sigui d'una denominació principal o d'una denominació secundària d'una altra de principal, etc. Un dels inconvenients principals de totes aquestes representacions és que remeten a la idea que la denominació comercial cobreix tots els referents apuntats per la definició, cosa que no és certa: una marca, com a tal, escrita amb majúscules i sense cap tipus d'adaptació, no pot actuar com a genèric, sinó que tan sols pot designar els referents d'aquella marca concreta.

¹ Llei 17/2001, de 7 de desembre, de marques.

Probablement, és molt difícil establir criteris de tractament vàlids per a tots els casos, perquè:

- de vegades es documenten adaptacions de marques comercials i altres vegades, no; això pot dependre de la presència de la forma en contextos més o menys divulgatius, de la facilitat gràfica per a l'adaptació, etc.;
- hi ha empreses que no manifesten cap preocupació davant d'usos adaptats de les seves marques, i d'altres que exigeixen la retirada de l'ús de determinades formes entenent que la protecció que els atorga la Llei de marques els permet fer-ho;
- la interpretació de la Llei de marques deu dependre, en última instància, de la lectura que en faci un tribunal concret, i segurament deu ser important tenir en compte si hi ha jurisprudència (és a dir, «Normes de judici que supleixen les omissions o les llacunes de la llei i es fonamenten en les pràctiques seguides en casos iguals o anàlegs») en un sentit o en un altre.

Criteris generals de tractament

Tenint en compte tot el que s'ha exposat a l'apartat anterior, el Consell Supervisor acorda els criteris generals de tractament següents:

1. D'acord amb la funció que té assignada («la revisió i aprovació de nova terminologia»), el Consell Supervisor del TERMCAT ha de proposar denominacions que es refereixin als nous conceptes especialitzats de manera genèrica, aplicables en tota mena de contextos. Per afavorir aquest ús generalment aplicable, doncs, sempre que sigui possible s'han d'evitar les denominacions basades en una marca registrada concreta, per no discriminar la resta de marques que poden fer referència al mateix concepte.

2. Malgrat el que s'estableix en el punt anterior, el Consell Supervisor pot aprovar denominacions catalanes que provinguin de noms de marques en aquells casos en què l'extensió d'ús, la documentació, la internacionalitat o criteris d'altre tipus ho facin clarament aconsellable. El grau d'adaptació del nom de la marca dependrà de cada cas, però ha de comportar sempre, com a mínim, l'escriptura en minúscules, com correspon a qualsevol denominació comuna, referida a múltiples referents. En aquests casos, i d'acord amb la legislació vigent, el Consell Supervisor ha de fer constar sempre, en nota, la referència a l'origen de marca de la forma aprovada, amb l'esment explícit de la marca i amb la fórmula que consideri pertinent en cada cas (per exemple: *La denominació x prové de la marca comercial y*).

3. En els casos en què s'aprovi una designació genèrica per a evitar l'ús d'una marca comercial, el Consell Supervisor també pot fer constar en nota, si ho considera convenient per facilitar als usuaris la identificació del terme, la referència al nom de la marca amb què sol ser conegut el concepte, amb la fórmula que consideri més adequada en cada cas (per exemple: *Aquest concepte es coneix sovint amb la forma x, que és una marca comercial*).

4. Pel que fa als equivalents, el Consell Supervisor també pot recollir com a equivalents d'una determinada forma catalana aprovada formes d'altres llengües que siguin adaptacions de marques comercials, sempre que aquestes formes tinguin una documentació fiable. En aquests casos, igual que es fa amb les denominacions catalanes, també es farà constar en nota, amb la formulació que es consideri preferible, l'origen de marca de l'equivalent i la marca concreta de què prové.